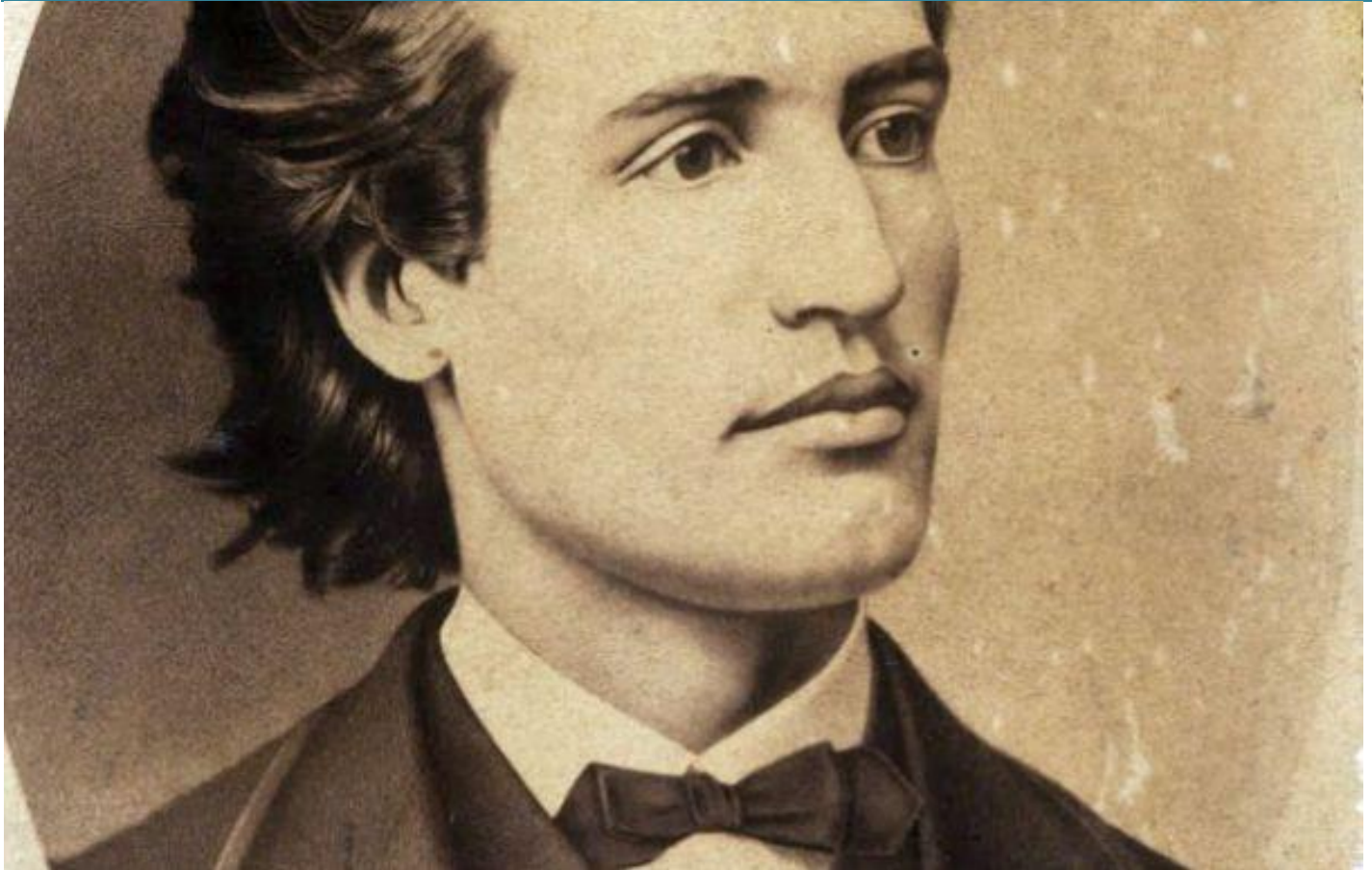

Concesiuni economice¹

“Trăiește tu, dar lasă și pe altul să trăiască”
Mihai Eminescu

Problematika relațiilor economice dintre România și Austria, un subiect extrem de actual, nu este însă și nou. Mihai Eminescu scria încă din 1878 în ziarul “Timpul”, în articolul “Concesiuni economice”, despre relațiile economice dintre România și Austria “Trăiește tu, dar lasă și pe altul să trăiască”. Vedeți mai jos articolul scris de Eminescu.

„O telegramă a agenției Havas ne vestește sosirea d-lui Brătianu în Viena, solicitarea sa pentru sprijinul Austriei în afacerile noastre și răspunsul Austriei, care se zice că ar fi egal cu încuviințarea aceluși sprijin, dacă i se vor face *concesiuni economice*. Nu putem ști nici de ce natură pot fi acele concesiuni, nici întru cât prim-ministrul nostru este în stare de a pricepe însemnătatea lor.

Cu toate acestea, tărîmul economiei politice fiind circumscris și putîndu-se împărți în cele două ramuri mari ale producției brute și a celei industriale, e ușor de presupus că Austria va fi cerînd avantaje nouă pentru înlesnirea desfacerei industriei sale în România, avantaje pe care în mare parte le posedă și astăzi și le- a avut de mult.

Fără a prejudeca lucrurile, vom permite numai următoarea întrebare: **Are Austria interes politic ca noi să existăm ?**

În decursul lungei și mult încercatei noastre vieți istorice am putut observa un lucru. De câte ori i se propunea Poloniei să anexeze Moldova, de atîtea ori Polonia răspundea că desființarea statului moldovenesc ar fi un pericol, pentru că această perdea între Turcia și Polonia era cel dintîi zid de apărare, cea dintîi stavilă de înlăturat în înaintarea armelor osmane.

Pe atunci Turcia era cea dentîi putere militară în Europa, neîntrecută decît de Spania, care, sub Casa de Austria, ajunsese la culmea mărire sale. Polonia avea un interes ca Moldova să existe, precum Ungaria avea unul pentru ca Valahia să existe. Regii Ungariei și ai Poloniei aveau pentru Domnii acestor țări o deosebită bunăvoință. Cităm numai cîteva cazuri. Vladislav Iagello și soția sa Hedviga îl dăruiesc pe Vlad Dracul, fiul lui Mircea cel Bătrîn, cu foarte întinse posesiuni în Ungaria și în Ardeal, Petru Mușat căpătă de la poloni Pocuția pe o cale cu totul prietenească, Movileștii sînt principii egali în Polonia cu cei mai mari magnați ai

¹ Mihai Eminescu în 1878 în ziarul “Timpul”

AVRAM IANCU - 200!

Nr.7(47/iulie 2024)

acestei țări, lui Miron de pe Bîrnova (Barnoschi Vvod) i se dau, pentru ca pierduse Moldova, cîteva mici principate în Polonia, pe cari el domnește în acelaș mod semisuveran ca și ceilalți principii, c-un cuvînt marele regat slav căuta să întărească pe cît putea, prin simpatii, prin daruri, prin ajutoare contra turcilor și tatarilor perdeaua Moldovei și a Țării Românești contra puterii osmane.

Cei ce vor să se încredințeze despre aceasta pot cerceta Tratatul de la Karlovitz, și anume stipulațiunile privitoare la Polonia și la Moldova. Polonia își deschisese totodată o cale bătută și sigura pentru comerțul său cu înfloritele orașe italiene prin intermediul coloniilor genoveze din Cetatea Albă, Chilia și Tighina. Această cale comercială se ramifica lîngă Prut în două drumuri, al Dunării și al Mării Negre, respective a gurilor Nistrului.

Dar pe acea vreme industria omenească era mărginită la lucru cu mîna, produsă cu unelte care prefăceau în obiect de consumațiune tot numai putere omenească. Căci războiul pînzarului și al postavarului, ciocanul și daltă, gelăul și strugul sînt pîrghii și suprafețe înclinate care prefac la un capăt al lor în muncă industrială puterea omenească aplicată la cellalt capăt.

Afară de aceea, lipsind drumurile de fier, transportul scumpea marfa manufacturată în mod considerabil și o făcea accesibilă numai claselor bogate, încît alături cu industria subțire, care era pusă în schimb de o negustorime internațională, alături cu lucrarea capetelor culte a industrialilor străinătății, aceleași instrumente, același război, ciocan, daltă, gelău produceau la noi cu folos o industrie groasă pentru trebuințele claselor de jos ale țării, producție care se dovedește prin organizarea medievală a breslelor din orașe.

Românii aveau o clasă de mijloc nu atît de puternică ca cele din străinătate, dar în orice caz populația orașelor avea o piață în care să-și vînză munca, avea pînea de toate zilele cu îndestulare. Dacă domnea un deplin liber schimb între țările noastre și celelalte, el scădea poate ceva din bunăstarea clasei noastre de mijloc, dar existența ei modestă, traiul cu îndestulare și era asigurat, încît zeci de mii de brațe erau puse în mișcare printr-o muncă folositoare, care-i ferea în mod egal și de moleșirea produsă prin prea mari bogății și de istovirea și imoralitatea produsă prin sărăcie și lipsă. Animalul făcător de unelte, precum definește Aristotel pe om, era un animal liniștit și neturburat de grija pentru a doua zi.

În veacul nostru însă lucrurile iau o formă foarte amenințătoare pentru cel economic slab, pentru cel necult, cînd concurența e pe deplin liberă. Nu aducem exemplul nostru, dar pînzarii din Silezia, ba chiar băiașii din Boemia, care au găurit pămîntul mult mai adînc decît toți băiașii altor munți, fără ca munca lor să poată concura, cu toată greutatea ei, cu munca lesnicioasă a altora, sînt o dovadă demnă de plîns pentru tristele împrejurări ce se nasc cînd i se ia unei populații piața pe care să-și desfacă munca prin absoluta libertate de schimb între produsele omenești.

Atîrnarea economică de altădată se schimbă din nefericire în veacul nostru în estermnarea economică a aceluia căruia locul unde muncește sau nivelul său de cultură nu-i dau aceleași avantaje ca vecinului său mai fericit. Capătul pîrghiei, care odată era ridicat și plecat de puterea omenească, e astăzi pus în mișcare de o putere elementară, care nu ostenește niciodată, care se hrănește cu jărătic, asemenea cailor năzdrăvani din poveste, care produce în minute ceea ce omul singur ar produce în ceasuri sau în zile, puterea oarbă a aburului întemnițată în cilindrul mașinei cu vapor ridică pîrghia la un capăt, iar acea ridicătură se prefac la cellalt capăt în rotațiune, în izbiri cu ciocanul, în imprimări în metal, în zbor de suveică, c-un cuvînt puterea individuală nu mai e nimic față cu această neadormită putere care n-are nevoie pentru hrana ei decît de cărbuni și de apă.

Unde apare productul fabricii de postav sau de pînză, războiul postavarului și al pînzarului încetează. Ba Maiestatea Sa aburul și- a creat un anume popor în toate țările, o a patra clasă care, datorindu-și nașterea unei puteri oarbe și elementare, amenință c-o elementară orbire vechile clădiri ale civilizației omenești.

N-avem nevoie a o mai spune că România e asemenea în mare parte jerfa acestei întunecoase maiestăți. Breslașii, creștini și evrei, și-a zvîrlit uneltele la apropierea lui, cu deosebirea că creștinii fac politică, se sfîșie și se mîncă între ei și ridică în cer pe d. C.A. Rosetti, pe cînd evreii, mai practici și mai oameni de pace, știu a se despăgubi de stîngerea breslelor prin precupețirea întinsă a obiectelor de consumațiune, scumpind în mod artificial traiul zilnic.

Cum că acest soi de viață economică nu poate duce decît la discompunerea deplină a societății române nu mai poate fi îndoială. Mai poate însă o asemenea societate să formeze renumita perdea polonă între Austria și ... grațiosul nostru aliat ?

Nu pomenim decît un lucru. Istovirea noastră economică ne-a oprit de-a avea o armată mai mare; această istovire a făcut ca, cu toată vitejia și cu tot patriotismul celei ce o avem, ea să îmble goală și flămîndă în această campanie de iarnă în care răbdarea soldatului român a fost poate mai de admirat decît curajul său.

AVRAM IANCU - 200!

Nr.7(47/iulie 2024)

Noi credem că împărăția învecinată, care-nțelege atât de bine toate acestea, ar trebui să chibzuiască cu noi în această privire un modus vivendi care pe de o parte să ne facă cu putință - nu zic să ne înlesnească - de a ne crea o piață pentru munca populațiilor noastre din târguri.

Leben und lehen lassen este un bun proverb german care se tâlcuiește: "**Trăiește tu, dar lasă și pe altul să trăiască**". O deplină subjugare economică în condițiile de astăzi ale muncii e egală cu sărăcirea, demoralizarea și moartea. Tocmai pentru că știm prețui înțelepciunea politică a oamenilor de stat din împărăția învecinată, de aceea nici credem că acele concesiuni cerute să fie de natură a compromite viitorul nostru economic."

*Articolul a apărut în Timpul (III)1878, 25 Martie pag. II
Reproducere din "Mihai Eminescu. Intre Scylla și Charybda. Opera Politică",
Editura Litera International. 1997
Apărut în Ziarul Financiar 10 ianuarie 2020*